

Posudek oponenta diplomové práce

Kristýna Válková

Reinterpretace tradičních konceptů u Rámmohana Ráje: Adhikára v klasickém a moderním pojetí

Tématem předložené DP je výklad konceptu *adhikáry* (právo, mandát, kvalifikace) v tradičním indickém prostředí a jeho novodobá reinterpretace Rámmohanem Rájem. Po úvodních kapitolách (Úvod, s. 2–5; Rešerše, s. 6–8) autorka nejprve představuje klasické pojetí *adhikáry* (Tradiční podoba *adhikáry*, s. 9–22). Zde vhodně volí dvě tradice, které tento koncept propracovávají: *mímámsá* a Šankarova *advaitavédánta*. Jádrem práce je čtvrtá kapitola (Moderní interpretace, s. 23–47), v níž autorka nejprve krátce vyloží dobový kontext působení Rámmohana Ráje a následně se věnuje této postavě, přičemž názorně demonstruje, jak Rámmohan dokázal vcelku pevně vymezené pojetí *adhikáry* vyložit překvapivě novým způsobem a současně deklarovat věrnost předchozí výkladové tradici. Podstatné výsledky autorčina bádání jsou shrnuty v poměrně obsáhlém závěru (s. 48–51).

Bodové hodnocení: celkem 33 (výborně)

1/ Struktura argumentace: 7

Práce je členěna přehledně a logicky, argumentace je koherentní a dobře sledovatelná. Informace jsou podávány ve vhodném pořadí, takže i čtenář neznalý tématu je postupně uváděn do dané problematiky přívětivým pedagogickým způsobem. Snad jen třetí kapitola (Tradiční podoba *adhikáry*) jde občas do přílišných detailů, které nejsou v následující ústřední kapitole využity, takže čtenář je zbytečně zatížen informacemi, s nimiž se dále nepracuje.

2/ Formální úroveň: 6

Po formální stránce je práce vcelku bezproblémová. Nejvíce chyb – byť drobného rázu – se objevuje v poznámkovém aparátu: zhusta chybí tečky za zkratkami (zejména v případě *ibid.*, občas *cit.*); některá nakladatelství nejsou citována správně (Motilal Banarsidass, “Publishers Pvt. Ltd.” se neuvádí; podobně Munshiram Manoharlal) apod. V bibliografii schází *Mánavadharmaśástra* citovaná v textu a v poznámkách. Podivně působí názvy Rámmohanových bengálských titulů, v nichž je kombinován přepis z bengálštiny a ze sanskrtu (např. *Bhattáćárjer sahita vićára* a další tituly na s. 29). Bengálské knihy by bylo vhodnější přepisovat jako bengálštinu, tak jak je u nás zavedeným zvykem (*Bhattáćárjer sahit bićár*).

3/ Práce s prameny: 7

Autorka vhodně vybrala své primární i sekundární prameny a prokázala schopnost s nimi korektně a náležitě pracovat. Přes zdánlivě úzké vymezení tématu, které se zdá

být určeno názvem práce, jde ve skutečnosti o látku značně širokou a zasahující do řady dalších témat. Vždy je tak možné nacházet výklady, které tomu kterému čtenáři v práci scházejí. Autorka např. na řadě míst své práce naráží na dichotomii asketa kontra hospodář (nejpodrobněji v kapitole 4.3.6 na s. 37–40) a v této souvislosti pak na otázku aktivního konání a přitakání tomuto světu versus pasivní se stáhnutí. Tento problém je jedním z klíčových témat indického náboženského prostředí, a byla mu tudíž věnována značná pozornost (sama indická tradice pro tyto dva odlišné přístupy užívá termíny *pravrtti* a *nivrtti*; ty se poněkud překvapivě v práci neobjevují, stejně jako literatura jim věnovaná). Z autorčina výkladu se zdá vyplývat, že Rámmohanovo řešení, totiž prakticky zrušení této dichotomie, je jeho novátorským počinem, přičemž ale z jiných míst je patrné, že autorka si je vědoma možných starších zdrojů tohoto řešení (např. *Bhagavadgítá*). V řadě ohledů jde o natolik důležité téma, že by si po mém soudu zasloužilo i v této práci podrobnější pojednání.

4/ Vlastní přínos: 7

Vlastní přínos autorky je zřejmý a je dán zejména její schopností pracovat s Rámmohanovými bengálskými texty. Rámmohan a jeho působení je sice námětem ohromného množství prací, ale naprostá většina produkce západních badatelů trpí tím, že její autoři používají výhradně Rámmohanovy anglické spisy, takže výsledný obraz je značně zkreslený, neboť je patrné, že odlišnosti mezi dikcí a dokonce i obsahem anglických a bengálských textů jsou značné.

5/ Obecný přesah práce: 6

Práce je sice svým obsahem úzce indologická, řeší však otázku, která je značně obecná: jak je možné deklarovat myšlenkovou věrnost určité tradici (v Rámmohanově případě je to *advaitavédánta*) a současně ústřední pojmy a představy dané tradice přehodnotit a nově vyložit tak, že tato reinterpretace se při bedlivějším zkoumání ukáže být neslučitelná s deklarovanými východisky původní tradice. V tomto ohledu může být jistě četba této práce přínosná pro každého, koho zajímají podobné hermeneutické strategie. Pro plné pochopení a docenění Rámmohanových výkladových postupů by však přeci jen byla nezbytná širší znalost, kterou takováto práce nemůže nabídnout. Prakticky neřešena např. zůstává klíčová otázka (krom krátkého a spíše spekulativního odstavce na s. 49), proč si Rámmohan zvolil právě *advaitavédántu*, když ta se ukazuje pro jeho pojetí *adhikáry* a mnoha dalších ústředních konceptů v řadě ohledů značně nevhodná.

Z těchto všech důvodů hodnotím celkově práci jako výbornou.

Lubomír Ondračka

